

پاتوق زائران ایرانی در مکه

۱۴ اردیبهشت ۱۴۰۴ ساعت ۱۶:۵۰

در حالی که مکه و مدینه هر دو در منطقه حجاز واقع شده و ظاهراً شرایط مذهبی و فرهنگی مشابهی داشته‌اند، اما همواره تفاوت‌هایی تاریخی و قومی میان این دو شهر وجود داشته است. بررسی تعاملات مردم مکه با حجاج ایرانی نشان می‌دهد که گروه‌های مختلف، از شرفا و دستگاه اداری تا خدمتگزاران حرم و راهنمایان حجاج، برخوردهای گوناگونی با ایرانیان داشته‌اند.

به‌رغم آنکه دو شهر مکه مکرمه و مدینه منوره در منطقه حجاز قرار دارند و به نظر می‌رسد که به لحاظ مذهبی و فرهنگی وضعیت مشابهی داشته‌اند اما به دلایل تاریخی و قومی، همواره میان این دو شهر تفاوت‌هایی وجود داشته است. از آنچه درباره برخورد مردم مکه، به‌عنوان مرکز شریف‌نشین، با حجاج ایرانی گفته شده است، برمی‌آید که گروه‌های مختلف، از شریف و دستگاه اداری او و والی مکه گرفته تا خواجه‌گان حرم (خدمتگزاران) و همچنین مطوف‌ها (راهنماهای حجاج در اجرای مناسک حج) و نیز توده‌های مردم، با ایرانیان برخوردهای متفاوتی داشته‌اند. در میان شرفای مکه و خاندان آنان که از سادات بودند، شیعیان امامی یافت می‌شدند که به ایرانیان علاقه‌مند بودند و به آن‌ها احترام می‌گذاشتند. این علاقه، افزون بر علائق مذهبی می‌توانست از نظر مالی نیز برای شریف مکه فوایدی داشته باشد؛ چرا که علاوه بر پولی که از حجاج گرفته می‌شد، دولت ایران نیز از طریق سفارت خود در عثمانی، توجه به شریف داشت. به علاوه، شریف نماینده رسمی دولت عثمانی بود و هر نوع برخورد منفی او با ایرانیان، جنبه سیاسی پیدا می‌کرد. علاوه بر شریف، مطوف‌ها که با ایرانیان سروکار داشتند، به‌طور عمده شیعه بودند و از این جهت و نیز برای حفظ منافع مادی خود، می‌کوشیدند تا با ایرانیان برخورد مناسبی داشته باشند تا بتوانند مشتریان بیشتری را برای دوره‌های بعد جذب کنند. در چنین فضایی که شیعه کم بود، ایرانیان هنگام انتخاب قهوه‌خانه، تلاش می‌کردند به جایی بروند که صاحبش شیعه مذهب باشد. از جمله «قهوه‌خانه حاجی قنبر معروف [است] که از شیعیان باهمت‌گیر است و در قهوه‌خانه‌اش لیلۀ غدیر تعزیه امام سجاد(ع) منعقد و آش بسیار مفصلی طبخ می‌نماید و به حاجیان هدیه می‌دهد.

منبع: جعفریان، رسول (به کوشش)، سفرنامه میرزا علی اصفهانی، تهران، نشر مشعر، ۱۳۷۳، ص ۱۲۰

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۵۰۰۷۸/مکه-ایرانی-زائران-پاتوق>